

GUÐFINNA HARÐARDÓTTIR

PIAAC – NIÐURSTÖÐUR NÝRRAR OECD KÖNNUNAR Á GRUNNLEIKNI FULLORÐINNA



Guðfinna Harðardóttir

Niðurstöður fyrstu könnunar OECD á grunnleikni fullorðinna voru gefnar út þann 8. október 2013. Þær sýna að munur er á stöðu fullorðinna eftir löndum og að starfsmöguleikar, fjárhagsleg staða, samfélagsleg þátttaka og heilsa fólks haldast í hendur við færni þeirra í þeim þáttum sem teljast til grunnleikni. Meðal þess sem OECD mælir með við stefnumótandi aðila er að tryggja öllum þegnum lágmarks grunnmenntun en einnig að leggja meiri áherslu á fullorðinsfræðslu og ævimenntun, því ekki er hægt að treysta á grunnmenntunina eina og sér þar sem hæfni, sem ekki er viðhaldið, úreldist og rýrnar. Því sé nauðsynlegt að efla fullorðinsfræðslu til að viðhalda lágmarkshæfni fólks á vinnumarkaði.

UM PIAAC

Programme for International Assessment of Adult Competencies, eða PIAAC, er könnun sem Efnahags- og

framfarastofnunin, OECD, stendur fyrir og voru fyrstu niðurstöður hennar gefnar út í október síðastliðnum. Gagnasöfnun hófst í ágúst árið 2011 og lauk í mars 2012. Niðurstöður úr þessari fyrstu umferð eru byggðar á gögnum frá um 166 þúsund einstaklingum í 24 löndum¹. Í annari umferð bættust níu lönd við og munu því niðurstöðurnar, sem gefnar verða út árið 2016, byggja á gögnum frá 33 löndum. Því miður er Ísland ekki á meðal þáttökulanda í PIAAC og því eru ekki til staðar sambærilegar niðurstöður um grunnleikni fullorðinna Íslendinga. Niðurstöður úr könnun sem þessari hefðu verið gagnlegar, sér í lagi í ljósi þess hversu stór hluti fólks á íslenskum vinnumarkaði hefur ekki lokið framhaldsskólaprófi samanborið við önnur Evrópulönd.

Í hverju þáttökulandi fyrir sig var tekið að lágmarki 4.500 manna úrtak einstaklinga á aldrinum 16 til 65 ára og spurningar og verkefni lögð fyrir þá til að mæla getu þeirra í hverjum af þeim þremur þáttum sem kannaðir voru. Stjórnvöld í hverju landi fyrir sig bera ábyrgð á þýðingu spurninga, staðfæringu verkfæra og framkvæmd könnunarinnar í heild sinni.

PIAAC er stundum kölluð PISA fyrir fullorðna, því könn-

uninni er ætlað að veita innsýn inn í stöðu fullorðinna út frá þáttum sem varða grunnleikni og lykilhæfni líkt og PISA veitir innsýn inn í stöðu barna og ungmenna. PIAAC er ætlað að svara til um tengsl grunnleikni og afkomu fólks og því hversu vel fólk á vinnumarkaði er í stakk búið til að takast á við ný verkefni og áskoranir nútímasamfélags. Niðurstöðurnar má því nota þegar mörkuð er stefna og ákvarðanir teknar um hvaða áherslur er nauðsynlegt að setja í menntamálum þjóða svo vinna megi markvisst að því að stuðla að aukinni hæfni einstaklinga til að takast á við ný og breytt verkefni.

HVAÐA ÞÆTTIR VORU SKOÐAÐIR?

Grunnleikni er sú leikni sem einstaklingur þarf að tileinka sér svo hann geti tekið virkan þátt í nútímasamfélagi, bæði hvað varðar fjölskyldu- og einkalíf en einnig hvað varðar þátttöku í menntun og á vinnumarkaði. Þeir þættir sem voru skoðaðir í PIAAC eru:

- Læsi (e. literacy): Getan til að skilja, meta, túlka og nýta upplýsingar sem settar eru fram í rituðum texta.
 - Tölulæsi (e. numeracy): Getan til að nálgast, nota, túlka og tjá sig með tölulegum upplýsingum.
 - Notkun upplýsingatækni við úrlausn daglegra verkefna (e. problem solving in technology-rich environments): Getan til að nota upplýsingatækni, samskiptatæki og samskiptanet til að nálgast og meta upplýsingar, eiga samskipti við aðra og leysa verkefni hvort sem tengjast persónulegum högum eða starfi viðkomandi.
- Það sem einkennir þessa þætti er að þeir koma við sögu

¹ Löndin eru: Ástralía, Austurríki, Bandaríkin, Belgía, Bretland (England og Norður-Írland), Danmörk, Eistland, Finnland, Frakkland, Holland, Írland, Ítalía, Japan, Kanada, Kórea, Kýpur, Noregur, Pólland, Rússland, Slóvakía, Spánn, Svíþjóð, Tékkland og Þýskaland.

í daglegu lífi allra hvort sem er í einkalífi eða á vinnumarkaði og eru yfirfærlegir, í þeirri merkingu að þeir nýstast á hvaða vettvangi sem er.

HVERNIG ER STAÐAN Í EVRÓPU?

Ef niðurstöður eru skoðaðar einvörðungu út frá gögnum þeirra aðildarlanda Evrópusambandsins sem tóku þátt í könnuninni má sjá að 20% vinnuafslsins býr yfir lítilli kunnáttu í læsi og talnæsi og 25% vinnuafsls skortir kunnáttu og getu til að nota upplýsingatækni við úrlausn daglegra verkefna. Töluverður munur er á milli landa hvað þetta varðar og birtist sá munur meðal annars í því að kunnátta einstaklinga, sem eru nýútskrifaðir úr framhaldsskóla, er í sumum löndum svipuð eða betri heldur en kunnátta nýútskrifaðra háskólastúdenta í öðrum löndum. Þannig er læsisgeta nýútskrifaðra framhaldsskólanema í Finnlandi og Hollandi betri heldur en læsisgeta nýútskrifaðra háskólastúdenta á Spáni og Ítalíu.

Þá er líka athyglisvert að læsiskunnátta drengja í Evrópu-sambandslöndunum sautján virðist aukast eftir því sem þeir eldast því niðurstöður PIAAC sýna lítinn sem engan mun á læsiskunnáttu ungra manna og kvenna þrátt fyrir að niðurstöður PISA hafi iðulega sýnt annað, þ.e. að læsiskunnátta drengja væri slakari en stúlkna.

ÆVIMENNTUN TAKI VIÐ AÐ LOK- INNI GRUNNMENTUN

Almennt sýna niðurstöður PIAAC að skýr tengsl eru á milli aukinnar grunnleikni og betri afkomu einstaklings. Þannig eru einstaklingar sem búa yfir lítilli læsisgetu líklegri til að hafa lágar tekjur, vera við lélega heilsu, taka síður virkan þátt í samfélaginu og bera minna traust til annarra heldur en þeir sem eru sterkari í læsi. Þá voru um 80% einstaklinga með læsisgetu á 4. eða 5. stigi með atvinnu á meðan helmingur einstaklinga með læsisgetu á 1. stigi var í starfi. Hvort það er félagslegi bakgrunnurinn sem hefur áhrif á getu, eða hitt, að skortur á getu leiði til verri félagslegrar afkomu einstaklings verður ekki svarað með niðurstöðum PIAAC en engu að síður er nauðsynlegt að finna leiðir til að rjúfa víthringinn. Þátttaka í fullorðinsfræðslu og ævimenntun er meðal annars talin vera leið að viðhaldi lykilhæfni og grunnleikni og leggur OECD þess vegna til að stjórnvöld hugi bæði að því að tryggja hágæða grunnmenntun þegnanna en byggja samhliða upp kerfi ævimenntunar þar sem allir hafa möguleika

á að halda við og endurnýja þekkingu sína og hæfni. Þá eru atvinnurekendur einnig hvattir til að huga vel að símenntun og þjálfun starfsfólks og að tengja saman þjálfun í grunnleikni og dagleg verkefni á vinnustað.

VIRK NÁMS- OG STARFSRÁÐGJÖF OG GOTT AÐGENGI AÐ UPPLÝS- INGUM

OECD hvetur til þess að byggð verði upp hágæða náms- og starfsráðgjöf þar sem einstaklingum er leiðbeint um störf og leiðir til menntunar og þjálfunar. Þá sé nauðsynlegt að gera upplýsingar um störf og nám aðgengilegar, sér í lagi fyrir þann hóp sem verst stendur með grunnleikni og lykilhæfni. Eins er lagt til að hæfni einstaklinga verði viðurkennd og vottuð formlega því það hvetji til frekara náms og þjálfunar. Gegnsærir staðlar, sem byggja á viðmiðaramma um hæfni og áreiðanlegar matsaðferðir eru nauðsynlegar til að þetta megi ganga upp. Mat á raunfærni getur einnig skv. OECD stýtt þann tíma sem þarf til að byggja upp ákveðna hæfni eftir viðmiðaramma og þannig minnkað þann kostnað sem annars hlýst af ónauðsynlegu námi og þjálfun.

Þessar ábendingar OECD samræmast að mörgu leyti verkefnum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins (FA) sem eru meðal annars að þróa náms- og starfsráðgjöf fyrir fullorðna og auka aðgengi að námi. Þá eru ábendingarnar einnig fyllilega í takt við markmið IPA-verkefnis FA um að koma á fót gagnagrunni um störf og nám og áframhaldandi þróun raunfærnimats þar sem raunfærni fólks á vinnumarkaði sem ekki hefur lokið formlegu framhaldsskólanámi er dregin fram og metin.

NORRÆNT SAMSTARF UM PIAAC

Á vegum Norrænu ráðherranefndarinnar (ráðherranefndir um vinnumarkað og menntun) hefur um árabíl verið unnið að undirbúningi norræns gagnagrunns um grunnleikni fullorðinna. Grunnurinn mun byggja á upplýsingum úr PIAAC-könnuninni sem hægt er að tengja samanburðarhæfum gagnaskráum frá Danmörku, Eistlandi, Finnlandi, Noregi og Svíþjóð. Upplýsingar verða uppfærðar annað hvert ár og er ætlunin að birta fyrstu skýrslu byggða á upplýsingum úr grunninum árið 2014. Þá munu fræðimenn geta sótt um sérstakan rannsóknaraðgang að gagnasafninu.

HEIMILDIR OG SLÓÐIR

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins (2013). *Survey of adult skills highlights need to improve education and training*. Sótt 24. október 2013 á http://ec.europa.eu/education/news/20131008_en.htm

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins (2013). *The survey of adult skills (PIAAC): Implications for education and training policies in Europe*. Sótt 24. október 2013 á http://ec.europa.eu/education/news/doc/piaac_en.pdf

OECD (2013). *Skills Outlook 2013. First results from the survey of adult skills*. Sótt 18. október 2013 á http://skills.oecd.org/documents/OECD_Skills_Outlook_2013.pdf.

OECD (2013). *Skilled for Life? Key findings from the survey of adult skills*. Sótt 8. október 2013 á http://skills.oecd.org/documents/SkillsOutlook_2013_KeyFindings.pdf.

Talnaefni úr PIAAC könnuninni: <http://www.oecd.org/site/piaac/publicdata-andanalysis.htm>

UM HÖFUNDINN

Guðfinna Harðardóttir starfar sem sérfræðingur hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins. Hún hefur lokið M.A.-prófi í mannauðsstjórnun frá Háskóla Íslands, cand. mag. prófi í þýsku frá Kaupmannahafnarháskóla, B.A.-prófi í þýsku frá HÍ og námi í uppeldis- og kennslufræðum til kennsluréttinda frá HÍ. Helstu verkefni Guðfinnu hjá FA tengjast gæðamálum og kennslufræði fullorðinna. Áður starfaði hún sem sérfræðingur hjá Sambandi íslenskra sveitarfélaga og Hagstofu Íslands og sem þýskukennari við Verzlunarskóla Íslands.

ABSTRACT

The results of the first PIAAC, a comprehensive international survey of the basic skills of adults were published by the OECD on 8th. October, 2013. They show that the level of basic skills that adults have differs from country to country and that individuals with lower proficiency in basic skills are more likely to have low earnings, be unemployed and report poor health than those with better proficiency in basic skills. Among OECD's recommendations to policy makers are to provide high-quality early childhood education, provide easy-to-find information about adult education activities and promote educational attainment. In a rapid changing society it is vital to update skills as unused skills can become obsolete or atrophy.